

Pròleg 1

Abelles teixidores

En llegir aquest llibre preciós no he pogut evitar que se m'escapessin algunes llàgrimes. Ha estat, però, un plor content, que provenia de la presència vívida de les seves autores, Ángeles i Isabel, i de les seves paraules, els seus invents i el seu creatiu viure l'escola sentint cada nen i cada nena com ocells silvestres, com acolorides camèlies.

El cas és que la seva lectura m'ha omplert d'emoció i no vull que se'm passi aquesta escalfor esperançada, ni que se me'n vagin dels ulls aquestes llàgrimes alegres. Així recordaré que cal anunciar aquest llibre, i pregonar-lo, proclamar-lo, estendre'l, estirar-lo, perquè li intueixo una missió seriosa: ha d'arribar a molts mestres, els ha d'encendre o revifar-los la guspira del somni pedagògic, ha de fer-los mirar els infants un per un, els ha de tocar a dins.

Quan em van demanar que el presentés al món, jo em pensava que prologar-lo seria una cosa més tranquil·la, i és que no sabia que el llibre era un volcà imperiós i apassionant. No ho sabia encara, però, a mesura que el vaig llegint i rellegint, se'm van despertar els sentiments, les connexions, els somnis, les evocacions, els desitjos... I estic força remoguda.

Tanmateix, no m'esperaré a assolir la calma per parlar-ne; m'estimo més llançar-me a expressar amb claredat que aquest text ple d'experiències i coneixements acumulats paga la pena i molt, per les seves brillants idees, les seves belles imatges, les seves crítiques contundents, les seves reflexions realistes, la seva obertura, el seu amor a la natura i a la cultura, i el fort treball, tenaç i delicat, que el sustenta. I, com que el veig així, així ho he d'explicar.

Les autores són dues mestres-abelles aplicades a criar mels i infants, a tapar-los amb les seves mantes de colors, a estimar-los amb força i fidelitat, a embolcallar-los amb els seus fils de llibertat i aprenentatge. Elles pensen per si mateixes, amb la seguretat que dona saber el que es vol, amb la sensibilitat posada a entendre i ser a prop de la infància, i no de les obligacions sense sentit que acceptem, i que de vegades ens esclafen. Elles pensen fora de les línies preestablertes, de les pràctiques grandiloqüents, de les modes pedagògiques a l'ús, i se situen davant dels tòpics, dels estereotips, dels costums rutinaris, de les tasques buides. Elles pensen a favor dels nens i les nenes, de la bellesa, de les famílies, de la vida real, de la il·lusió d'acompanyar a créixer i descobrir els altres.

I han elaborat un text en què no tan sols estan amagades elles mateixes amb les seves sensibilitats intuïtives i expertes, la seva complicitat de germanes teixidores i els seus cors inquietos i afectuosos, sinó també els infants amb les seves curiositats, els seus ulls hàbils i la seva vitalitat, les famílies amb la seva col·laboració sempre a punt, i un entorn institucional que ha estat capaç de reconèixer, valorar i acollir aquesta obra magnífica, com s'ha demostrat donant-los un premi important i significatiu, el Premi de Pedagogia Marta Mata, de l'Associació de Mestres Rosa Sensat.

Vaig tenir la sort de conèixer Marta Mata i de compartir amb ella xerrades i records, i crec que si hagués tingut l'oportunitat de ser a les escoles de les germanes Abelleira s'hauria posat molt contenta. Ella sabia trobar l'autenticitat en els processos, en les idees i en les persones, i segurament hauria sentit la cura que les autores d'aquest llibre apliquen a la seva feina, als seus alumnes, a les seves ocupacions educatives. I li hauria agradat veure com la cultura es pot tornar mal·leable per estar a disposició dels infants, com les paraules es poden posar en pots per fer-les servir com espècies saboroses quan en necessitem, com les maduixes poden créixer a les botes d'aigua a base de terra i de reg amorós, com l'ordit de l'escola pot sostenir un teixit fet d'infants, de famílies, de mestres, de sabers i d'afectes compartits.

De fet al principi apareix un concepte d'ordit en què es descriu una manera d'entendre l'educació que ens pot posar els mestres a pensar, a matisar, a aprofundir, a contrastar amb la nostra realitat i a debatre amb els companys, ja que no és altra cosa que una invitació a crear el nostre propi ordit o model educatiu.

Per complir degudament amb la meva obligació de prologuista, que comparteixo amb la meva estimada amiga Beatriz Trueba, de qui tant he après, també diré que al llibre no hi ha enunciacions buides, neutrals ni simples. Quan les autores diuen que cada infant és com una manteta nova que cal teixir amb els fils pertinents, ho fan palès amb la seva feina d'estar amb ells i veure'ls créixer, avançar, canviar i millorar a ulls veients, davant de si mateixos i davant dels altres.

Quan diuen que l'escola s'ha de mostrar culta, intel·ligent, professional i oberta de cara a la comunitat, ho demostren amb el seu aprofundiment en els matisos de les paraules, en els poemes escampats per la ciutat, en la investigació i el rigor de la seva feina, ja sigui sobre el temps, el teatre, l'art, els contes o la cura de les carbasses.

Quan diuen que no creuen en els «programes i manuals d'emocions», ho manifesten amb el seu treball sobre els inicis i els acabaments, sobre la valoració dels records, allò personal, la comunicació, l'escolta activa, els secrets còmplices, el catàleg de petons, la descripció de cada infant posada dins d'una ampolla o en una capsa decorada perquè els coneguin més bé a l'escola de primària...

Quan diuen que a l'escola no tot ha de ser una activitat pedagògica ho palesen amb els seus jocs, amb els seus plaents temptejos en l'art, les seves fotos, les seves ombres, els seus esmorzars de pa de blat de moro o de pipes i les seves excursions plenes de vida, d'observació i d'alegre convivència.

Aquestes Abelleira treuen suc a la tardor, als seixanta dies de pluja, a l'arna que es va menjar la cadira, a l'olor de llibre, de son, de vida... Treuen suc a la pell dels arbres, a mesurar, a pesar, a pintar. Treuen suc a les paraules de mel, als nius de paraules, a la Maizena i al gall de Portugal. Treuen suc al fet de viure la quotidianitat sense desapropiar les ocasions que ens ofereix, i que tant fan aprendre i donar sentit a les coses, com quan s'explica allò del bosc cremat, allò dels «contes de boca», la visita a la casa pairal, els aniversaris, etc.

A mi m'han arribat especialment les metàfores a manera de fils que bategen cada capítol, els títols de les activitats, i les maneres originals i tendres en què els infants aprenen a agrair, a saludar, a somriure, a dir adeu.

M'ha arribat que a l'escola es pot «gaudir sense més», la feina sobre l'acceptació no tan sols de les diferències, sinó també dels desastres, i la dolça manera d'«escoltar amb el cor».

M'han arribat les fotos. Totes. Però sobretot les de les maduixes que creixen a les botes, les de les camèlies, les dels llibres de cartró, les de l'escultura de pedres amb els seus noms, les dels paraigües trencats, les dels secrets...

M'han arribat l'art, les paraules, les empremtes, les claus i els rotllets d'anís.

Crec que es podria dir que aquest és un llibre *elàstic*, que és com anomenen les autores les activitats que donen de si, que s'estiren, que no s'acaben mai, que sembla que tenen vida pròpia.

Un llibre *elàstic* que segurament es plantarà en aquells que el llegeixin a manera d'inspiració, i anirà germinant a poc a poc per ajudar cada mestre a trobar el seu propi camí innovador.

Un llibre elàstic que donarà tant de si com aquestes mestres han donat de si regalant-nos el seu teixit relluent.

Un llibre *elàstic*, libat de dins a fora, libat per dues abelles que han trobat les claus del seu meravellós ofici.

I estic contenta de formar-ne part.

I ho agraeixo.

MARI CARMEN DíEZ NAVARRO
Mestra, psicopedagoga i escriptora